

Priorytety Komitetów Audytu na 2023 r.

Instytut Komitetów Audytu

Niestabilna sytuacja geopolityczna, rosnąca inflacja i widmo globalnej recesji, które tak istotnie wpłynęły na otoczenie biznesowe i zwiększyły ryzyko prowadzenia działalności w ostatnim czasie, stanowiąc będą jedne z najistotniejszych, ale nie jedyne wyzwania makroekonomiczne, z jakimi mierzyć się będą przedsiębiorstwa w 2023 r.

Sprawozdawczość finansowa, proces zarządzania ryzykiem, procedury zapewniania zgodności działania z prawem i regulacjami oraz środowisko kontroli wewnętrznej, podobnie jak w latach ubiegłych, tak i w 2023 r. wystawione zostaną na poważną próbę. Wpływa na to wiele czynników, przede wszystkim niestabilność globalnych rynków, wojna rosyjsko-ukraińska, zakłócenia łańcuchów dostaw, zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa i ataki typu ransomware, a także ryzyko o charakterze społecznym, związane, między innymi, z zacieśnieniem rynku pracy. Różne rodzaje ryzyka ewoluują i coraz częściej łączą się na wielu płaszczyznach, przez co, aby odpowiednio sprawować nad nimi kontrolę przyjąć trzeba bardziej całościowe podejście do zarządzania.

W zmiennym środowisku biznesowym organy regulacyjne, inwestorzy i inni interesariusze oczekiwają będą od przedsiębiorstw konkretnych kroków, większych ujawnień i przejrzystości, zwłaszcza dotyczących działań na rzecz środowiska, spraw społecznych i ładu korporacyjnego (ESG).

Na podstawie rozmów z członkami komitetów audytu i kierownictwem przedsiębiorstw zidentyfikowaliśmy osiem obszarów, które komitety audytu powinny mieć na uwadze określając i realizując agendę działania na 2023 rok. Są to:

- **Monitorowanie sprawozdawczości finansowej i powiązanych kontroli jako nadrzędny priorytet komitetów audytu**
- **Sprecyzowanie roli komitetu audytu w monitorowaniu ryzyka klimatycznego i innych ryzyk z obszaru ESG, ze szczególnym naciskiem na zakres i jakość ujawnień informacji**

- **Koncentracja na przywództwie i zarządzaniu talentami funkcji finansowych**
- **Wzmacnianie jakości audytu i ustalenie jasnych oczekiwań co do bieżącej otwartej i szczerzej komunikacji z audytorem**
- **Pomoc w zapewnianiu, by audyt wewnętrzny koncentrował się na kluczowych ryzykach organizacji, poza sprawozdawczością finansową i zgodnością działania z prawem i regulacjami, był wartościowym zasobem dla komitetu**
- **Skupienie uwagi na kwestiach etycznych, kulturze organizacji i programach zapewniania zgodności**
- **Bycie na bieżąco z globalnymi zmianami w zakresie podatków i ryzyk podatkowych jako istotnych elementów ESG**
- **Analiza składu i kompetencji komitetu audytu.**

Monitorowanie sprawozdawczości finansowej i powiązanych kontroli jako nadrzędny priorytet komitetów audytu

Sprawowanie obowiązków w zakresie sprawozdawczości, rachunkowości i ujawniania informacji w niepewnym otoczeniu makroekonomicznym i geopolitycznym, zdestabilizowanym przez inwazję Rosji na Ukrainę, zakłócenia łańcuchów dostaw, cyberprzestępczość, rosnącą inflację i stopy procentowe, niestabilność rynków i widmo globalnej recesji, pozostanie kluczowym zadaniem, a zarazem stanie największe wyzwanie dla komitetów audytu w 2023 r. Kluczowe obszary, które komitety

uwzględnić powinny w sprawozdaniach za 2022 i 2023 rok obejmują:

Prognozy i ujawnianie informacji: trudne czasy wymagają trudnych decyzji

Niepewność związana z nieustannie zmieniającym się krajobrazem geopolitycznym, makroekonomicznym w połączeniu z wymogiem tworzenia złożonych, wybiegających w przyszłość prognoz dla celów sprawozdawczości i raportowania, sprawiają, że ujawnianie informacji dotyczących kwestii, które pośrednio lub bezpośrednio wpływają na operacje przedsiębiorstwa pozostaje jednym z najistotniejszych wyzwań komitetów audytu. Komitety audytu powinny skupić się w szczególności na:

- Ujawnieniach związanych z wpływem inwazji Rosji na Ukrainę i sankcjami, zakłóceniami w łańcuchach dostaw, podwyższonym ryzykiem cyberataków, inflacją, stopami procentowymi, niestabilnością rynków i ryzykiem globalnej recesji
- Prognozowaniu przepływów pieniężnych
- Aktualizacji wartości aktywów niefinansowych, w tym wartości firmy i innych wartości niematerialnych
- Ujmowaniu aktywów finansowych (wartość godziwa)
- Kontynuacji działalności
- Wykorzystaniu wskaźników niewynikających wprost ze sprawozdawczości finansowej (tzw. non-GAAP metrics).

W obecnym środowisku biznesowym przedsiębiorstwa często stawiane są w sytuacjach, które wymagają podejmowania trudnych decyzji, dlatego organy regulacyjne szczególnie podkreślają, jak ważne jest, aby każde działanie zostało odpowiednio uargumentowane i cechowało się wystarczającą przejrzystością. Oznacza to, między innymi, prowadzenie dokumentacji potwierdzającej, że procesy podlegają rygorystycznej kontroli. Co istotne, biorąc pod uwagę niepewność długoterminowych prognoz dla środowiska biznesowego, interesariusze oczekiwac będą coraz obszerniejszych ujawnień w zakresie zmian dla kluczowych założeń, szacunków i wdrożonych kontroli.

Analizując zakres ujawnień w tych obszarach, warto wziąć pod uwagę wytyczne ESMA opublikowane w październiku 2022 r.

Stanowisko ESMA w sprawie wpływu inwazji rosyjskiej na półroczne raporty finansowe

W maju 2022 r. ESMA opublikował stanowisko¹ w sprawie wpływu inwazji Rosji na Ukrainę na półroczne raporty finansowe. ESMA jest zdania, że większość zawartych tam komunikatów² dotyczy również rocznych sprawozdań finansowych. W związku z tym analizując roczne raporty finansowe za rok 2022, organy nadzoru będą zwracały szczególną uwagę na te obszary przy monitorowaniu i ocenianiu stosowania odpowiednich wymogów sprawozdawczych. ESMA przypomina też emitentom o poniższych wymogach.

Prezentacja skutków inwazji rosyjskiej w sprawozdaniach finansowych

ESMA apeluje o ostrożność w kwestii odrębnego prezentowania skutków inwazji Rosji na Ukrainę w rachunku zysków i strat. Z uwagi na wszechobecność tych skutków odrębna prezentacja może nie oddawać wiernie całościowych wyników finansowych emitenta i może wprowadzać użytkowników sprawozdań finansowych w błąd. W konsekwencji ESMA apeluje do emitentów, aby zamiast prezentować te skutki osobno w rachunku zysków i strat ujawnili w notach dodatkowych informacje jakościowe i ilościowe na temat tych skutków, osądów i założeń przyjętych w celu ujmowania, wyceny i prezentacji aktywów i zobowiązań, a także w zakresie skutków wpływających na zysk lub stratę. ESMA podkreśla, że skutki te należy przedstawić w sposób jasny i obiektywny. Włączając alternatywne pomiary wyników w sprawozdaniach zarządu z działalności, ujawnieniach doraźnych zgodnie z rozporządzeniem w sprawie nadużyć na rynku³ lub prospektach zgodnie z rozporządzeniem w sprawie prospektu⁴, emitenci powinni uwzględnić wytyczne zawarte w pytaniu i odpowiedzi nr 18 w dokumencie ESMA pt. Pytania i odpowiedzi dotyczące alternatywnych pomiarów wyników⁵.

Kontrole wewnętrzne dotyczące sprawozdawczości finansowej i sprawdzanie jakie są w tym zakresie uchybienia

W obliczu sytuacji geopolitycznej, makroekonomicznej i powiązanego z nimi ryzyka, a także możliwych zmian biznesowych, w tym przejęć, tworzenia nowych linii biznesowych, transformacji cyfrowej itd. w 2023 r. mechanizmy kontroli wewnętrznej wystawione będą na poważną próbę. Koniecznym wydaje się zaproszenie

¹ ESMA, stanowisko publiczne „Skutki inwazji Rosji na Ukrainę na półroczne raporty finansowe” [Implications of Russia's invasion of Ukraine on half-yearly financial reports], 13 maja 2022 r.

² W tym zaleceniach ESMA dotyczących śródrocznych sprawozdań zarządu z działalności.

³ Rozporządzenie (UE) nr 596/2014.

⁴ Rozporządzenie (UE) 2017/1129.

⁵ ESMA, Pytania i odpowiedzi – Wytyczne ESMA dotyczące alternatywnych pomiarów wyników, 1 kwietnia 2022 r.; pytanie nr 18, dotyczące skutków pandemii COVID-19, powinno być stosowane odpowiednio w odniesieniu do skutków inwazji Rosji na Ukrainę.

kierownictwa do dogłębnej analizy, jak obecne środowisko biznesowe i okołobiznesowe wpływać może na nadzór kierownictwa nad ujawnieniami, stosowane procedury i ocenę skuteczności systemu kontroli wewnętrznej dotyczącej sprawozdawczości finansowej. W przypadku zidentyfikowania niedociągnięć ważne jest, aby nie poprzestać na standardowych wyjaśnieniach, dlaczego dane uchybienie „nie stanowi istotnej nieprawidłowości w zakresie kontroli wewnętrznej”, ale dokonać zrównoważonej oceny istotności i przyczyny problemu. Czy komitet audytu, przy wsparciu kierownictwa, regularnie dokonuje świeżej oceny wewnętrznego środowiska kontroli przedsiębiorstwa? Czy stosowane mechanizmy kontroli są w stanie utrzymać tempo narzucone przez działania przedsiębiorstwa, obrany model biznesowy i zmiany w profilu ryzyka, w tym cyberbezpieczeństwa?

Członkowie komitetów wyrażają obawy, że w przeładowanych agendach coraz trudniej uwzględnić jednocześnie kwestie nadzoru nad głównymi obszarami ryzyka i podstawowe obowiązki nadzorcze (dotyczące sprawozdawczości finansowej, powiązanych kontroli wewnętrznych i współpracy z wewnętrznym/zewnętrznym audytem). Fakt, że interesariusze oczekują coraz obszerniejszych ujawnień w zakresie ryzyka ESG zwiększyły obawy dotyczące „mocy przerobowych” komitetów audytu.

W konsekwencji ustalić należy, czy komitet dysponuje odpowiednimi kompetencjami, aby nadzorować istotne obszary ryzyka spoza podstawowego zakresu. Czy cyberbezpieczeństwo, kwestie klimatyczne, ESG i najistotniejsze obszary ryzyka, takie jak bezpieczeństwo przedsiębiorstwa wymagają uwagi całej rady, a może zająć mogą się nimi odrębne komitety? Wady i zalety utworzenia dodatkowego komitetu należy dokładnie przeanalizować, jednak samo dopuszczenie do rozważań możliwości, że nowoutworzony komitet ds. finansów, technologii, ryzyka, zrównoważonego rozwoju czy innej kwestii — i być może zaangażowanie członków z nowymi zestawami umiejętności — może pozytywnie wpłynąć na skuteczność działań rady i stanowić świeży powiew w dyskusji na temat nadzoru nad ryzykiem.

Sprecyzowanie roli komitetu audytu w monitorowaniu ryzyka klimatycznego i innych ryzyk z obszaru ESG, ze szczególnym naciskiem na zakres i jakość ujawnień informacji

Rosnące oczekiwania wobec jakości ujawnianych informacji ESG powinny skłonić rady do ponownej oceny istniejących narzędzi nadzoru nad sprawozdawczością ESG i powiązaniem ryzykiem. Inwestorzy, organy regulacyjne, podmioty przygotowujące ratingi ESG i inni interesariusze

oczekują informacji ESG, które będą przydatne w podejmowaniu decyzji, w związku z czym określenie roli i zakresu obowiązków komitetów audytu w tym obszarze powinno traktować się jako priorytet. Mając na uwadze przedstawione przez Komisję Europejską i EFRAG projekty przepisów istotnie rozszerzających zakres ujawnianych obowiązkowo informacji niefinansowych oraz obowiązujące już nowe obowiązki związane z Taksonomią UE i SFDR, działania nadzorcze komitetów audytu związane z raportowaniem ESG będą miały kluczowe znaczenie. Niezbędne jest, aby członkowie Komitetu mieli zrozumienie zakresu obowiązujących przepisów dot. obszaru ESG, systemu kontroli wewnętrznych dot. danych ESG oraz niezbędnego zakresu zaangażowania zewnętrznego audytora do weryfikacji ujawnień ESG.

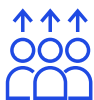
Do kwestii nadzoru nad ryzykiem klimatycznym, cyberbezpieczeństwem i innymi zagadnieniami ESG rady nadzorcze podchodzą na wiele sposobów. Szersze omówienie zagrożeń dla cyberbezpieczeństwa znaleźć można w publikacji pt. *„Priorytety Rad Nadzorczych na 2023 r.”*. Powszechnie panuje przeświadczenie, że tego rodzaju nadzór stanowi obowiązek całej rady, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiednich komitetów. Obowiązki w tym zakresie spoczywać mogą także pośrednio na komitetach ds. wynagrodzeń, nominacji, ładu korporacyjnego i audytu. Na przykład, komitet ds. wynagrodzeń może nadzorować kwestie związane z kapitałem ludzkim i wynagrodzeniami kadry kierowniczej, a komitet ds. nominacji i ładu korporacyjnego lub – w niektórych przypadkach – komitet ds. zrównoważonego rozwoju może ponosić ogólną odpowiedzialność za nadzór nad ESG. Do standardowych obowiązków komitetu audytu należy nadzór nad ujawnieniami ESG i ich zakresem, ryzykiem finansowym, ryzykiem powiązaniem ze zgodnością z przepisami.

Biorąc pod uwagę, że stale komitety odgrywają kluczową rolę we wspieraniu rady w wykonywaniu obowiązków w zakresie nadzoru ESG, wymiany informacji i ogólnej komunikacji, koordynacja działań pomiędzy komitetami a pełnym składem rady jest niezbędna. Zważywszy, jak ryzyko ESG rzutować może na obszary sprawozdawczości i wewnętrznej kontroli, jest ono szczególnie istotne dla komitetów audytu. Komitety audytu muszą zrozumieć, czego oczekują od nich inne komitety, a pozostałe komitety muszą zrozumieć potrzeby komitetów audytu w zakresie informacji. Obszary, w których wymiana informacji ma największe znaczenie obejmują:

- Rozważania na temat sposobów ujawniania informacji ESG: raporty w zakresie zrównoważonego rozwoju, raporty roczne, strona internetowa przedsiębiorstwa

- Zapewnienie, że dobrowolnie ujawnione informacje ESG podlegają takim samym mechanizmom jak informacje finansowe, włączając w to procedury kontroli i ujawniania
- Wybór ram sprawozdawczych dla ESG
- Nadzór nad komitetem zarządu ds. ujawniania informacji, w tym:
 - Doprecyzowanie roli i zakresu odpowiedzialności tego komitetu
 - Ocena składu komitetu. Przedsiębiorstwa powinny rozważyć rozszerzenie składu komitetów zarządu ds. ujawniania informacji o liderów funkcjonalnych, takich jak na przykład dyrektor ds. zrównoważonego rozwoju, dyrektor ds. różnorodności, dyrektor ds. łańcuchów dostaw, czy dyrektor ds. bezpieczeństwa informacyjnego.

W ramach promowania współpracy pomiędzy komitetem zarządu ds. ujawniania informacji i zespołem/komitetem ds. ESG w celu zidentyfikowania luk w tym zakresie, warto zastanowić się, w jaki sposób pozyskać można i gromadzić wysokiej jakości informacje oraz ściśle monitorować proces ustanawiania przepisów przez organy.

Koncentracja na przywództwie i zarządzaniu talentami funkcji finansowych

Piony finansowe funkcjonują obecnie w niezwykle trudnych warunkach. Muszą się zmierzyć z kwestiami niedoborów talentów, zarządzania transformacją i strategiami cyfrowymi, jednocześnie opracowując niezawodne systemy i procedury gromadzenia i utrzymywania wysokiej jakości danych ESG, zarówno w celu spełnienia oczekiwań inwestorów jak i innych interesariuszy. W wielu przypadkach niepewne otoczenie biznesowe istotnie utrudnia prognozowanie i dalsze planowanie działań.

Biorąc pod uwagę, że komitety pełnią funkcję wspierającą i monitorującą w stosunku do funkcji finansowych w tym zakresie, zaleca się, aby działania skoncentrować na następujących dwóch obszarach:

- W wielu działach finansowych utworzono lub stale rozwija się zespoły lub komitety odpowiedzialne za zarządzanie szeregiem działań ESG, w tym wzmacnianie kontroli nad informacjami ESG ujawnianymi w raportach niefinansowych. Działania te obejmują wyszukiwanie i rekrutację ekspertów ds. klimatu i ESG, rozwój mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz wdrażanie technologii, procesów i systemów.

- Czy funkcja finansowa charakteryzuje się odpowiednim przywództwem, talentami, zestawami umiejętności i innymi zasobami niezbędnymi do zarządzania kwestiami ryzyka klimatycznego i innymi kwestiami podlegającymi raportowaniu ESG i czy jest w stanie gromadzić odpowiednie dane, gwarantując ich wysoką jakość?
- Jak zaawansowane są postępy funkcji finansowej w przygotowaniach do nowych/zaktualizowanych obowiązków raportowania ESG?
- Działania mające na celu przyspieszyć wdrażanie strategii cyfrowych i transformacji podejmowane przez wiele przedsiębiorstw mają istotny wpływ na funkcje finansowe, stwarzając nowe możliwości na zwiększenie wartości dodanej. Ponieważ funkcja finansowa łączy obecnie rozwinięte zdolności analityczne i strategiczne z tradycyjnymi umiejętnościami w zakresie sprawozdawczości finansowej, księgowości i audytu, jej wymagania dotyczące pozyskiwania talentów i oczekiwanych umiejętności muszą się odpowiednio zmienić.
 - Czy funkcja finansowa pozyskuje, umożliwia rozwój i zatrzymuje pracowników o talentach i umiejętnościach niezbędnych do zaspokojenia zmieniających się potrzeb?

Istotne jest, aby komitet audytu poświęcił wystarczająco dużo czasu na zrozumienie strategii finansowych w zakresie raportowania ESG i transformacji cyfrowej oraz pomógł zapewnić funkcji finansowej przywództwo, wykwalifikowanych pracowników i siłę, aby realizować te strategie.

Poprawa jakości audytu poprzez otwartą komunikację i ustalenie jasnych oczekiwań względem audytora

Jakość badania jest wzmacniana przez w pełni zaangażowany komitet audytu, który nadaje ton i określa jasne oczekiwania w stosunku do biegłego rewidenta oraz ściśle monitoruje pracę biegłego rewidenta poprzez częstą i merytoryczną komunikację oraz rzetelną ocenę.

Ustalając oczekiwania na 2023 r., komitet audytu powinien omówić z biegłym rewidentem, w jaki sposób sprawozdawczość finansowa spółki i związane z nią ryzyko w zakresie kontroli wewnętrznej zmienią się w 2023 r., w świetle nowych ryzyk, a także zmiennego otoczenia geopolitycznego i makroekonomicznego, w tym inwazji Rosji na Ukrainę, zakłóceń w łańcuchu dostaw, cyberbezpieczeństwa, inflacji, rosnących stóp procentowych, niepewności rynku, zmian klimatycznych i innych kwestii ESG, a także zmian w biznesie i ryzyka globalnej recesji.

Należy jasno określić oczekiwania dotyczące częstej i merytorycznej komunikacji pomiędzy biegłym rewidentem a komitetem audytu. Oczekiwania te nie powinny ograniczać się do niezbędnego minimum. Lista kwestii wymagających komunikacji jest obszerna i obejmuje sprawy dotyczące niezależności biegłego rewidenta, a także kwestie związane z planowaniem i wynikami badania. Komunikacja wykraczająca poza niezbędne minimum może pozytywnie wpłynąć na kompetencje nadzorcze komitetu audytu, szczególnie w odniesieniu do kultury organizacyjnej, tonu nadawanego przez kierownictwo najwyższego szczebla i jakości talentów funkcji finansowej.

Należy pytać firmę audytorską o funkcjonujące u niej systemy kontroli jakości, które mają na celu ciągle wzmacnianie jakości badania – łącznie z wdrożeniem i wykorzystaniem przez firmę nowych technologii. W rozmowach z biegłymi rewidentami w sprawie wewnętrznego systemu kontroli jakości firmy należy rozważyć wyniki inspekcji organów regulacyjnych, a także działań zmierzających do usunięcia słabości. Należy pamiętać, że o jakości badania decyduje wysiłek całego zespołu i wymaga ona poświęcenia i zaangażowania wszystkich uczestników procesu – biegłego rewidenta, komitetu audytu i kierownictwa.

Pomoc w zapewnianiu by audyt wewnętrzny koncentrował się na kluczowych ryzykach organizacji, poza sprawozdawczością finansową i zgodnością działania z prawem i regulacjami, był wartościowym zasobem dla komitetu

W obliczu natłoku zadań i zagadnień takich jak ESG, zakłócenia łańcuchów dostaw, cyberbezpieczeństwo, czy zgodność działania z prawem i regulacjami, które wystawiają na próbę istniejące mechanizmy zarządzania ryzykiem, komitety powinny postrzegać audyt wewnętrzny jako niezwykle wartościowe źródło informacji i zapewnić mu decydujący głos w kwestiach ryzyk i kontroli. Oznacza to, że skupić należy się nie tylko na ryzyku związanym ze sprawozdawczością finansową i zgodnością działania z prawem i regulacjami, ale także na krytycznych ryzykach operacyjnych i technologicznych, w tym powiązanych z nimi kontrolach, a także ryzyku ESG. Ryzyko związane z ESG nieustannie ewoluuje, obejmując takie obszary jak zarządzanie kapitałem ludzkim, począwszy od zasad różnorodności, równego dostępu i włączania (*Diversity, Equity and Inclusion*), kończąc na zarządzaniu talentami, przywództwie i kulturze przedsiębiorstwa,

ale także obszar ryzyka klimatycznego, cyberbezpieczeństwa, ochrony danych i ujawnień ESG. Kontrole i procedury dotyczące ujawniania informacji oraz kontrole wewnętrzne traktować należy jako kluczowy obszar audytu wewnętrznego. Warto też doprecyzować rolę audytu wewnętrznego w obszarze ryzyka ESG i – bardziej ogólnie – ERM (Enterprise Risk Management) na takiej zasadzie, że nie będzie ona polegać na zarządzaniu ryzykiem, lecz na zapewnieniu dodatkowej pewności co do adekwatności procesów w tym zakresie. Warto zweryfikować, czy w świetle zacieśnienia rynku pracy, audyt wewnętrzny dysponuje odpowiednim i adekwatnie przygotowanym personelem. Należy też sprawdzić, czy zespoły kierownicze dysponują odpowiednimi zasobami i kompetencjami, aby realizować nowe inicjatywy ESG. Trzeba także zrozumieć, że audyt wewnętrzny nie jest odporny na niedobory wykwalifikowanych pracowników.

W obliczu zmiennego krajobrazu geopolitycznego, makroekonomicznego i ryzyk, należy mieć pewność, że plan audytu wewnętrznego odpowiednio postrzega kwestie ryzyka i jest wystarczająco elastyczny, aby dostosować się do zmieniających się warunków biznesowych. Komitet audytu powinien współpracować z szefem działu audytu wewnętrznego i dyrektorem ds. ryzyka, aby określać które rodzaje ryzyka stanowią największe zagrożenie dla reputacji organizacji, jej strategii i działalności operacyjnej oraz dołożyć starań, aby audyt wewnętrzny koncentrował się na tych właśnie kluczowych ryzykach i powiązanych kontrolach wewnętrznych.

- Co zmieniło się w otoczeniu operacyjnym?
- Jakie ryzyko niesie ze sobą cyfrowa transformacja firmy i jej rozbudowana struktura organizacyjna, zaopatrzenie, outsourcing, sprzedaż i kanały dystrybucji?
- Czy przedsiębiorstwo wyczulone jest na wczesne sygnały ostrzegawcze dotyczące bezpieczeństwa, jakości produktu i zachowania zgodności działań z obowiązującym prawem?
- Czy audyt wewnętrzny pomaga w ocenie i badaniu kultury organizacji?

Komitet audytu powinien jasno określić oczekiwania, a także upewnić się, że dział audytu wewnętrznego dysponuje odpowiednimi zasobami, umiejętnościami oraz wiedzą, aby realizować swoje cele. Powinien również pomóc szefowi działu audytu wewnętrznego w określeniu w jaki sposób technologie cyfrowe wpływają na funkcję audytu wewnętrznego.

Skupienie uwagi na kwestiach etycznych, kulturze organizacji i programach zapewniania zgodności

Koszty utraty reputacji wynikające z nieprzestrzegania zasad etycznych lub wymogów przepisów/regulacji są dziś wyższe niż kiedykolwiek wcześniej, szczególnie w obliczu narastającego ryzyka oszustw, nacisków na kierownictwo, aby za wszelką cenę realizować cele finansowe oraz wzrost podatności na cyberataki. Fundamentem skutecznego programu zapewniania zgodności jest ton nadawany przez kierownictwo najwyższego szczebla i kultura całej organizacji – taka, która wspiera strategię firmy i zaangażowanie na rzecz deklarowanych przez nią wartości, zasad etycznych oraz działania zgodnie z prawem i regulacjami. Zależność ta jest szczególnie prawdziwa w złożonym środowisku biznesowym, w którym firmy szybko wprowadzają innowacje i wykorzystują możliwości na nowych rynkach, nowe technologie i bazy danych, nawiązują współpracę z coraz większą liczbą dostawców i stron trzecich w ramach coraz dłuższych i bardziej złożonych łańcuchów dostaw.

Należy uważnie przyglądać się kulturze organizacji i tonowi nadawanemu przez kierownictwo najwyższego szczebla, ze szczególnym naciskiem na zachowania i sygnały ostrzegawcze, a nie tylko wyniki.

- Czy kierownictwo najwyższego szczebla jest odpowiednio wyczułone na naciski, którym podlegają pracownicy (zarówno prywatnie, jak i w pracy), a także kwestie BHP, produktywność, zaangażowanie pracowników i ich morale?

Trzeba mieć świadomość, że przywództwo i komunikacja to dwa nierozłączne elementy, a zrozumienie i umiejętność współodczuwania są dziś ważniejsze niż kiedykolwiek.

- Czy przedsiębiorstwo, poprzez tworzoną kulturę, zachęca pracowników do robienia tego, co właściwe?
- Warto zachęcać dyrektorów do spotkań z pracownikami, aby lepiej mogli poznać kulturę organizacji.

Komitety audytu pomagają zagwarantować, że wprowadzone w przedsiębiorstwie środki zapewniające zgodność działania z wymogami prawa i regulacjami oraz programy monitorowania są aktualne, obejmują wszystkich uczestników globalnego łańcucha dostaw, a także, zawierają jasny przekaz, co do wysokich standardów etycznych oczekiwanych przez spółkę.

Koncentracja na efektywności wprowadzonych w firmie kanałów zgłaszania nieprawidłowości (łącznie z monitorowaniem, czy tego typu

skargi są w ogóle zgłaszane) i postępowań dochodzeniowych. Czy komitet audytu ma wgląd we wszystkie zgłoszone skargi? Jeśli nie, to jak wygląda procedura selekcjonowania skarg, które ostatecznie przekazywane są komitetowi? Radykalna przejrzystość wprowadzona przez media społecznościowe sprawia, że kultura i wartości firmy, zaangażowanie w uczciwe i zgodne z prawem działania oraz reputacja marki są jak nigdy dotąd poddawane bezprecedensowej, publicznej ocenie.

Bycie na bieżąco z globalnymi zmianami w zakresie podatków i ryzyk podatkowych jako istotnych elementów ESG

Zakłócenia i niepewność charakteryzują współczesne otoczenie podatkowe biznesu i są szczególnie dotkliwe dla przedsiębiorstw międzynarodowych. Dnia 16 sierpnia 2022 r., Prezydent USA, Joe Biden, podpisał ustawę o obniżaniu inflacji (*Inflation Reduction Act*), która wprowadza nowy alternatywny podatek minimalny w wysokości 15% dla dużych przedsiębiorstw i podatek od wykupu akcji, a także zapewnia IRS (amerykańskiemu urzędowi podatkowemu) dodatkowe, istotne fundusze na egzekwowanie, operacje i modernizację. Nowy, alternatywny podatek minimalny nie jest tożsamy z globalnym podatkiem minimalnym dla korporacji w wysokości 15% proponowanym przez OECD, o którego przyjęcie przez inne państwa zabiegała Sekretarz Skarbu USA Janet Yellen. Obecnie nie ma pewności, jak i czy kraje OECD podejmą się wdrożenia 15% globalnego podatku minimalnego, a także innych inicjatyw podatkowych wynikających z ustawodawstwa USA. Niezależnie od powyższego, 15 grudnia 2022 r. Rada UE formalnie przyjęła dyrektywę w sprawie zapewnienia globalnego minimalnego poziomu opodatkowania grup wielonarodowych w Unii wprowadzającą minimalny podatek. Zgodnie z ustaleniami minimalny podatek dochodowy dotyczyć będzie międzynarodowych i krajowych grup lub firm o łącznym rocznym przychodzie wynoszącym co najmniej 750 mln euro a stawka tego podatku wyniesie 15% podstawy opodatkowania. Dyrektywa ma zostać transponowana do prawa krajowego do końca 2023 r.

W obecnym, niepewnym otoczeniu biznesowym istotne jest, aby współpraca komitetów audytu z kierownictwem najwyższego szczebla przebiegała na co najmniej trzech płaszczyznach:

- Komitety audytu zdawać sobie muszą sprawę z niepewności i złożoności stale ewoluującego otoczenia podatkowego i że w najbliższych latach będzie ono miało bardzo istotny wpływ na przedsiębiorstwa.

- Komitet audytu wspierać powinien kierownictwo w określaniu tolerancji przedsiębiorstwa na ryzyko utraty reputacji płynące ze strategii podatkowej i ocenić, w jakim zakresie ramy ładu korporacyjnego i powiązane kontrole są w stanie zminimalizować to ryzyko lub poprawić wyniki w zakresie zrównoważonego rozwoju.
- Zadaniem komitetu audytu jest też pomóc kierownictwu obrać właściwe podejście do przejrzystości podatkowej, ponieważ nie ma jeszcze ustalonych regulacji lub praktyk co do tego, jaki poziom sprawozdawczości gwarantuje „odpowiednią przejrzystość podatkową”. Zespoły na poziomie kierownictwa będą musiały wziąć pod uwagę oczekiwania interesariuszy, odpowiednie standardy, wymogi stawiane przez organy regulacyjne oraz jakie ujawnienia w zakresie przejrzystości podatkowej dokonywane są przez współpracowników przedsiębiorstwa.

Analiza składu i kompetencji komitetu audytu

Role i obowiązki komitetów audytu nieustannie się rozszerzają i dawno już przestały ograniczać się do nadzoru nad sprawozdawczością finansową i powiązanymi kontrolami wewnętrznymi. Oznacza to, że komitety powinny przeanalizować, czy ich skład i kompetencje są nadal adekwatne.

Ewaluację tę można przeprowadzić w ramach rocznej samooceny komitetu. Powinna się ona skoncentrować na trzech obszarach:

- Czy członkowie komitetu posiadają doświadczenie i umiejętności niezbędne do nadzorowania poszczególnych obszarów
- Czy członkowie komitetu mają praktyczne doświadczenie w tematach związanych z rachunkowością finansową, sprawozdawczością i kontrolami wewnętrznymi? Czy cały komitet polega jedynie na jednym członku, na którego barkach spoczywa cała odpowiedzialność w zakresie nadzoru nad sprawozdawczością finansową i kontrolami? Należy pamiętać, że w tego rodzaju kwestiach, dialog pomiędzy dwoma lub większą liczbą członków komitetu ma olbrzymie znaczenie.
- Biorąc pod uwagę, że obciążenie komitetów wzrasta i obejmuje dziś również sprawozdawczość niefinansową, w tym kwestie klimatycznych, środowiskowych, społecznych oraz powiązane z tymi ujawnieniami kontrole i procedury, czy komitet posiada niezbędną wiedzę specjalistyczną w zakresie sprawozdawczości finansowej i kontroli wewnętrznej, aby skutecznie wykonywać te obowiązki, obok swoich podstawowych obowiązków nadzorczych? Czy koniecznym jest zatrudnienie dodatkowych ekspertów, aby odciążać członków komitetu?

Ponieważ inwestorzy i organy regulacyjne coraz częściej interesują się składem i kompetencjami komitetów audytu, a agendy komitetów są bardziej przeciążone, problem ten staje się jeszcze bardziej palący.

Dane kontaktowe

KPMG w Polsce
ul. Inflancka 4A
00-189 Warszawa
T: +48 22 528 11 00
E: kpmg@kpmg.pl

Stacy Ligas
Senior Partner, CEO
E: stacyligas@kpmg.pl

Marek Gajdziński
Head of Audit
Partner
E: mgajdzinski@kpmg.pl

Anna Paszkiewicz
Audit
Partner Associate
E: apaszkiewicz@kpmg.pl

Biura KPMG w Polsce

Warszawa
ul. Inflancka 4a
00-189 Warszawa
T: +48 22 528 11 00
E: kpmg@kpmg.pl

Kraków
ul. Opolska 114
31-323 Kraków
T: +48 12 424 94 00
E: krakow@kpmg.pl

Poznań
ul. Roosevelta 22
60-829 Poznań
T: +48 61 845 46 00
E: poznan@kpmg.pl

Gdańsk
al. Zwycięstwa 13a
80-219 Gdańsk
T: +48 58 772 95 00
E: gdansk@kpmg.pl

Katowice
ul. Francuska 36
40-028 Katowice
T: +48 32 778 88 00
E: katowice@kpmg.pl

Łódź
ul. Składowa 35
90-127 Łódź
T: +48 42 232 77 00
E: lodz@kpmg.pl

O Instytucie Komitetów Audytu KPMG

Instytut Komitetów Audytu dostarcza członkom komitetów audytu i rad nadzorczych praktycznych wskazówek, spostrzeżeń oraz możliwości wymiany poglądów w zakresie zwiększenia efektywności nadzoru nad sprawozdawczością finansową i jakością badania sprawozdania finansowego oraz w zakresie zagadnień, które w dzisiejszym świecie stanowią największe wyzwania dla organów nadzorujących w spółkach, począwszy od nadzorowania ryzyk i nowych technologii po strategię i zgodność działania z prawem i regulacjami.

Niektóre lub wszystkie usługi opisane w niniejszym dokumencie mogą nie być przeznaczone dla klientów KPMG Audit oraz ich podmiotów stowarzyszonych lub powiązanych.

kpmg.com/socialmedia

Informacje zawarte w niniejszej publikacji mają charakter ogólny i nie odnoszą się do sytuacji konkretnej osoby lub firmy. Ze względu na szybkość zmian zachodzących w polskim prawodawstwie prosimy o upewnienie się w dniu zapoznania się z niniejszą publikacją, czy informacje w niej zawarte są wciąż aktualne. Nikt nie powinien podejmować decyzji na podstawie takich informacji bez odpowiedniego profesjonalnego doradztwa po dokładnym zbadaniu konkretnej sytuacji.

© 2023 KPMG Audit Sp. z o.o. , polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i członek globalnej organizacji KPMG składającej się z niezależnych spółek członkowskich stowarzyszonych z KPMG International Limited, prywatną spółką angielską z odpowiedzialnością ograniczoną do wysokości gwarancji. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Nazwa i logo KPMG są znakami towarowymi używanymi na podstawie licencji przez niezależne firmy członkowskie globalnej organizacji KPMG.